ДНЕВНИКЪ

(стенографический)

на

IV Обикновенно Народно Събрание.

(Извънредна сесия)

II. ЗАСѢДАНИЕ, СЪБОТА 30 ЮНИЙ 1884 г.

(Начало въ 10 ч. 5 мин. прѣдъ пладнѣ подъ председателството на г-на Ст. Стамболова).

Председателствующий Стамболовъ (звъни): Ще се прочете списъка на депутатитѣ, и слѣдъ това ще има нѣщо да съобщи г-нъ Каравеловъ на Народното Събрание.

Секретарь Ташикмановъ (чете списъка на депутатитѣ, отъ които отсѫтствуватъ: Петръ Вълчевъ, Петръ Берковский, Георги Бошнаковъ, Петръ Кѫнчевъ, Кесимъ Зааде Мехмедъ и Илия Мажаровъ).

Предсѣд.: Отъ 171 представители избрани отсѫтствуватъ 6, вѣпатлание има, и Народното Събрание може да пристѫпи къмъ работа. На дневенъ редъ бѣше, Народното Събрание да си избере двѣ комиссии: една за изработване Вѫтрешний правилникъ, съгласно съ 94 чл. на нашата Конституция, друга комиссия за провѣркитѣ. Нъ преди да пристѫпимъ къмъ избирането на тѣзи комиссии, ще се даде думата на г-на Каравелова, тъй като той ще съобщи рѣшението на **Негово Височество**, кои ще бѫдѫтъ министри въ нашето Княжество; а подиръ може да се пристѫпи къмъ избиране на председатель. Г-нъ Каравеловъ има думата.

Каравеловъ: Имамъ честь, г-да представители, да ви прочетѫ слѣдующитѣ укази (чете):

УКАЗЪ.

Ний Александръ I.

Съ Божия Милость и Народната Воля

Князъ на България.

Съгласно чл. 152 отъ Конституцията,

ПОСТАНОВИХМЕ и ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да приемемъ оставката на Министръ-Председателя и Министръ на Вѫтрѣшнитѣ Дѣла, Д. Цанковъ; на Министра на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията, М. Балабановъ, на Министра на Финансиитѣ, М. Сарафова; на Министра на Общитѣ Згради, Земледѣлието и Търговията Т. Икономова; на Министра на Правосѫдието К. Помянова; на Министра на Просвѣщението Д. Моллова, и да назначимъ за нашъ Министръ-Председатель на Министерский Съвѣтъ, П. Каравелова.

II. Испълнението на настоящий Указъ се възлага на Наший Министръ-Председатель и Министръ на Вѫтрѣшнитѣ Дѣла.

Издаденъ въ Велико-Търново, на 29. 6. 1884 г.

Александръ.

Министръ-Председатель и Министръ на Вѫтрѣшнитѣ Дѣла: *Д. Цанковъ.*

УКАЗЪ.

Ний Александръ I.

Съ Божията Милость и Народната Воля

Князъ на България.

Съгласно ст. 152 отъ Конституцията и по предложението на Нашътъ Председатель на Министерский Съвѣтъ

ПОСТАНОВИХМЕ и ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да назначимъ Нашътъ Министръ-Председатель Петка Каравелова за Министръ на Финансиитѣ сѫщевременно управляющий Министерството на Общественнитѣ Згради, Земледѣлието и Търговията до неговото ликвидиране.

II. Да назначимъ за Министръ на Вѫтрѣшнитѣ

Дѣла Петка Р. Славейкова; за Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията Илия Цанова, за Министръ на Правосъдието Василя Радославова, за Министръ на Просвѣщението Райча М. Каролева.

III. Изпълнението на настоящий указъ възлагаме на Нашиятъ Председатель на Министерский Съвѣтъ и Министръ на Финанситѣ.

Издаденъ въ В. Търново на 30 Юний 1884 г.

Александръ.

Председатель на Министрский съвѣтъ и Министръ на Финанситѣ *П. Каравеловъ.*

Каравеловъ: Азъ имамъ честь, г-да представители, да Ви кажа само нѣколко думи. Вторий пѫтъ имамъ да Ви благодаря, че ме избрахте за председатель на Народното Събрание; но понеже **Негово Височество** ме повика и ми възложи друга ако и по-малка нъ по тѣжка обязанность, то азъ се надѣвамъ, че ще се ползувамъ отъ сѫщото Ваше довѣрие, както когато ме избрахте за председатель. Сегашний кабинетъ не се е още конституиралъ а когато се конституира, ще може да Ви кажѫ, каква ще бѫде нашата программа. Едно могѫ да Ви увѣрѫ преди всичко, че ще бѫде въ съгласие съ Народното Представителство и нераздѣлимъ отъ него. (Гласове: да живѣе **Негово Височество!** Ура! Шумни ржкоплескания).

Председ: Понеже наший председатель г-нъ Каравеловъ сега става председатель на министерский съвѣтъ, разбира се, че първата работа на Народното Събрание е тъзи: да си избере Събранието председатель. При всичко, че имаме дневенъ редъ, азъ мисля, че всинца сме съгласни да отсѫпимъ отъ дневний рѣдъ, и да пристѫпимъ къмъ избирание на председатель. (Гласове: съгласни). Ако има нѣкой да говори противъ това предложение, да говори. (Гласове: нѣма). Съгласно ли е Събранието да пристѫпимъ къмъ избирание на председателя? Който е съгласенъ, да си дигне ржката. (Болшинство). Какъ желае Народного Събрание да се избере председатель: съ явно гласоподаване или съ тайно? (Гласове: съ тайно). За да бѫде тайно гласоподавние, споредъ чл. 115 отъ Конституцията, трѣба да има 10 души които да го подкрепятъ. (Гласове: има и по-много). Тогазъ съ тайно. Давамъ отпускъ за 5 минути, за да се напишатъ имената на тѣзи, които желаемъ да избираме за председатель. Г-да квесторитѣ да раздадѫтъ бюлетинигѣ.

(Послѣ распусъ).

Председат.: Г-нъ Секретарь ще чете имената на г-да представителитѣ и всѣки представитель ще дойде, да си пусне бюлетинъ въ котията.

Моля г-да квесторитѣ, да заематъ мѣстата си.

Секр Ташикмановъ: (Чете списъка).

Председат.: (Звъни). Има ли нѣкой отъ г-да представителитѣ, да не е далъ гласъ? (Нѣма). Понеже ще се почне преброяването на гласоветѣ, то моля г-да Конкилева и Симидова да заповѣдатъ да заематъ мѣстата си. (Слѣдъ преброяването): Въ кутията се намѣриха 164 бюлетини.

Резултата на избора е слѣдующия: г. Драганъ Цанковъ е получилъ 62 гласа, Йор. Теодоровъ 1, Сг. Стамболовъ 96, 3 бюлетини бѣли и единъ съ име „Сталъ" Слѣдователно за председатель на Нардното Събрание е избранъ Сг. Стамболовъ. (Гласове: Да живѣе! – Ржкоплѣскание).

Азъ благодаря на г-да представителитѣ за голѣмата честь, която ми направиха, като ма избраха за председатель на своето Събрание, и дазамъ дума, че ще се старая, колкото ми позволявать силигѣ, да оправдая това голѣмо довѣрие, което имате къмъ мене. (Гласове да живѣе! — Ржкоплескание). Какъ мисли Народното Събрание, подиръ избиранието на председателя, да се пристѫпи ли къмъ избирание на подпредседатель, или да минемъ на дневенъ редъ?

Секр. Ташикмановъ: Г-да представители! Тъй като всичкото ни внимание бѣше обърнато да се избере председатель на Народното Събрание, а върху избора на подпредседатели не се е добрѣ помислило, то азъ мисля, че добрѣ ще направимъ, ако отложимъ този изборъ за друго едно засѣдание, за да видимъ, на кое лице трѣба да бѫде повѣренъ подпредседателский постъ; а сега, да се пристѫпи на дневний редъ.

Кжрджиевъ: Г-да! Азъ мисля, че представителитѣ, които трѣба да пристѫпятъ да изберѫтъ подпредседатель, могѫтъ да обмислятъ за лицето, което ще избиратъ, въ сѫщия часъ, когато написватъ бюлетинигѣ, както се избра и председателя. Заради това, за да нѣма всѣки день избори, моего мнѣние е, да се пристѫпи сега къмъ избора на подпредседателя.

Председат.: Има двѣ предложения: едного на г-на Кжрджиева, който предлага немедленно да са избере подпредседатель, а другото —на г. Ташикманова, да се отложи този въпросъ, за да се обмисли. Отъ тѣзи предложения ще се вотира понапрѣдъ първого. Който мисли, че трѣба немедленно да се пристѫпи къмъ избирание на подпредседатель, да си дигне ржката. (Вишегласие).—Г-да квесторитѣ да раздадѫтъ бюлетинигѣ, а Събранието се распущя на 5 минути.

(Послѣ распускъ).

Секр. Ташикмановъ: (Прочита списъкътъ на депутатитѣ, които подаватъ бюлетинитѣ си.) Г-да представители! Когато четохъ списъкътъ, имаше нѣкои депутати, които сж тукъ, а не подаваха бюлетинитѣ си, понеже отсжтствуваха отъ залата. Заради това, ако сж дошли послѣ, нека си даджтъ бюлетинитѣ. Тѣ сж именно Г. г. Каравеловъ, Шивачовъ, Хайдутовъ и Конст. Стоиловъ. (Шивачовъ подава бюлетина си).

Подпредсѣд.: Отъ представителитѣ, които бѣха тукъ, само трима души отсжтствуватъ и не сж подали бюлетини. Моля г-да квесторитѣ, да преброятъ бюлетинитѣ.

Кв. Конкилевъ: (Преброява бюлетинитѣ).

Предсѣд.: Отъ 171 представители, гласоподавали сж 160 души. Сега моля г-да квесторитѣ, да преброятъ гласоветѣ. (Квесторитѣ Конкилевъ и Хр. Симидовъ прочитатъ бюлетинитѣ и преброяватъ гласоветѣ).

Резултатътъ на гласоподаването е слѣдующий: получиха гласове: Трифонъ Пановъ 92, Д-ръ Черневъ 53, Юрданъ Х. Тодоровъ 2, Георги Живковъ 2, петъ бѣли бюлетини, Тонко Кюстендилски 1, Каменъ Симеоновъ 1, Гого Самоковлийски 1 и Грънчаровъ 1. Гласоподавали сж 160 представители. Слѣдователно вишегласие е получилъ г-нъ Трифонъ Пановъ, който е избранъ за подпредсѣдатель съ 92 гласа. (Ржкоплескания и гласове: да сѣдне на мѣстото си!—Трифонъ Пановъ, заема подпредсѣдателското мѣсто).

Слѣдъ това г-да, на дневний редъ за днешното засѣдание стои, да се избере една коммисия, която да изработи проектъ на Правилникъ за Вжтрѣшний редъ въ Нар. Събрание. Заради туй, който желае да говори по избирането на тази коммисия, може да говори. Думата има г-нъ Георги Живковъ.

Георги Живковъ: Г-да представители! Извѣстно е, че презъ мѣсецъ Октомврий пакъ ще се съберемъ на обикновенна сессия, когато ще имаме врѣме, да изработимъ Вжтрѣшенъ Правилникъ за Събранието и закони за страната. А за сега, азъ предлагамъ, да се приеме правилникътъ, който имаме отъ второто обикн. Народно Събрание. Ако той трѣба да се допълни или измѣни, това ще го направимъ на обикновенната сессия. (Гласове: съгласни!)

Предсѣд.: Има ли нѣкой да говори по предложението на г-на Живкова? (Нѣма). Тогава ще се гласподава предложението на г-нъ Живкова, което се състои въ това: Правилникътъ отъ II-о обикн. Нар. Събрание да се приложи и сега въ извънредната сессия на IV Обикновенно Народно Събрание. (Гласове: привремено). Какъ желае Нар. Събрание: по явно или тайно гласоподаване да се гласува? (Гласове: по явно!) Тогава, който приема предложението на г-на Живкова, да си дигне ржката. (Болшинство). Слѣдователно, предложението на г-на Живкова се приема.

Подиръ това на дневний редъ дохожда: предложение, да се избере коммисия за провѣрки на изборитѣ. Желае ли нѣкой да говори по избирането на тази коммисия?

Вълчаровъ: Азъ се надѣвамъ, че Нар. Събрание, като земе предъ видъ най-удобното сега за полски работи врѣме, и отъ друга страна, като земе въ внимание, че то сега нѣма нѣкакви важни работи да извършва, тс разбира се, че на Нар. Събрание трѣба да се предложи по-скоро работа. Заради това предлагамъ, да се избере една коммисия отъ 20—25 души, която да се распредѣли на нѣколко секции отъ по 5 или 6 лица; на всѣка секция да се възложатъ по 10—12 околии, и тогава ще има възможность да се представи на Нар. Събрание по-скорошна работа. Освѣнъ това, като е възможно да има избори съмнителни, то ако се избере сега коммисия, отъ една или двѣ секции, то тѣ ще се занимаятъ съ правилнитѣ избори, за да м·гжтъ скоро да внесжтъ работа въ Събранието, за да нѣстоимъ праздни; а за другитѣ избори, дѣто ще трѣба да се изискватъ и бюлетинитѣ отъ околийскитѣ управления, за тѣхъ ще бждемъ принудени да почакаме, додѣ пристигнатъ бюлетинитѣ. Зарадъ туй моето мнѣние е такова, да се избере по възможности по-голѣма коммисия, напр. отъ 25 лица и да се раздѣли на 5 секции, отъ които всѣка да провѣри изборитѣ на 10 околии, и по-скоро ще се свърши работа. Инакъ доста врѣме напразно ще прекараме.

Свящ. Радевъ: Подкрепямъ предложението на г-на Вълнарова да бжде тази коммисия отъ по-много членове, за да можемъ да свършимъ по-скоро работа.

Предсѣдат.: Какъ мисли Народното Събрание относително числото на членоветѣ въ коммисията за провѣркитѣ? Г-нъ Вълнаровъ предлага, да се състои тая коммисия отъ 25 души. Сжщото мнѣние е подкрепено и отъ Свящ. Радева. Има ли нѣкой да говори по този въпросъ? Защото споредъ 9 чл. отъ Вжтр. Правилникъ на II Обикновенно Събрание, прието е, да се избиратъ само коммисии, а тѣ помежду си распредѣлятъ работата и послѣ представятъ рапортъ.

Д-ръ Вачевъ: Азъ съмъ на мнѣние, тая коммисия да се състои отъ 30 лица и тя да се раздѣли

на 6 секции отъ по 5 души; тѫй щото, да може да се свърши работата по-скоро.

Филипъ Симидовъ: Като е думата, за да се свърши работата по скоро, то по-добрѣ е да се състои коммисията отъ 30 лица, което е и мнѣнието на г-на Вачова.

Предсѣдат.: Има двѣ предложения: едно на г-на Вълнарова, подкрепено отъ г-на Св. Радева: да се състои коммисията отъ 25 члена; и друго отъ двама представители: да бѫде отъ 30 души. Тия двѣ предложения ще се турятъ на вотиране. Ще се тури първо на гласоподаване предложението на г-на Вълнарова подкрепено отъ Св. Радева. Който отъ г-да представителитѣ приематъ, да се състои коммисията за провѣркитѣ отъ 25 лица, да си дигнатъ рѫката. (Меншество). Слѣдвателно, приема се предложението на г-да Д-ръ Вачова и Филипа Симидова, да бѫде коммисията отъ 30 души.

Сега какъ желае Събранието да се избере тая коммисия: по явно ли или по тайно гласоподаване? (По явно). Тогава по кой начинъ: представителитѣ ли да ги предлагатъ, или бюрото? (Гласове бюрото!)

Вълнаровъ: Да се отложи засѣданието за нѣколко минути, за да могѫтъ да се споразумѣятъ представителитѣ.

Предсѣд.: Г-нъ Вълнаровъ предлага, да се отложи засѣданието за нѣколко минути, за да могѫтъ да се споразумѣятъ представителитѣ. Който приема това предложение, да си дигне рѫката. (Меншество). Тогава ще се пристѫпи къмъ избора.

Пакъ ще попитамъ, какъ желае Нар. Събрание: представителитѣ ли да предлагатъ лицата, или бюрото? (Гласове: бюрото!).

Ат. Хановъ: Понеже се прие да се избератъ 30 души членове на тази коммисия, азъ мисля, че ще бѫде по праведно да се зематъ отъ 21 административни окрѫзи по единъ (Гласове: 17 окрѫзи сѫ) т. е. отъ 17 административни окрѫзи по единъ представитель и останалитѣ членове да се зематъ изъ помежду другитѣ представители.

Предсѣдатель: Понеже Н. Събрание имà добрината да натовари бюрото да покаже лицата, които ще се изберѫтъ въ коммисията за провѣркитѣ, то бюрото предлага слѣдующитѣ лица:

Георгий Живкова Варненский депутатъ. (Приема се). Който приема г. Живкова за членъ на коммиссията за провѣркитѣ, да си дигне рѫкѫта. (Вишегласие). Подиръ това г. Мирски, Варненски депутатъ. (Приема се).

Г-нъ Лазаръ Луковъ депутатъ отъ Провадия. (Приема се).

Отъ Врачанский окрѫгъ Драганъ Цанковъ. (Приема се).

Др. Цанковъ: Азъ не могѫ да бѫдѫ въ тази коммиссия, защото азъ съмъ билъ М-ръ на Вѫтр. Дѣла и се интересувамъ вѫтрѣ въ изборитѣ. За това моля Н. Събрание, да ме освободи отъ тъзи длъжность, защото азъ се интересувамъ въ това нѣщо.

Предсѣдатель: Г-нъ Драганъ Цанковъ си дава оставката отъ коммисията; приема ли се или не? Който приема оставката на г. Цанкова, да си дигне рѫката. (Болшинство). Слѣдователно оставката се приема.

Отъ Врачанский окрѫгъ: Стефанъ Савовъ. (Приема се).

Отъ. Кюстенд. окр. Дубничка околия: Христо Грънчаровъ. (Приема се).

Отъ Изворска околия: Антонъ Самоковлийский. (Приема се).

Отъ Ловчански окрѫгъ: Атанасъ Узуновъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окрѫгъ: г. Д-ръ Димитръ Вачевъ. (Приема се).

Отъ Лом. окр. Лом. околия: Трифунъ Пановъ. (Приема се).

Отъ Плѣвненски окр. Плѣв. околия: Еремия Гешовъ. (Приема се).

Отъ Разград. окр. Попповска околия: Бърни Бърневъ. (Приема се).

Отъ Ряховски окрѫгъ: Христо Симидовъ. (Приема се).

Отъ Русен. окр. Русенска избирателна околия: Т. Кѫрджиевъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окрѫгъ Балбунарска околия: Моамеледжи Еминъ. (Приема се).

Отъ Свищ. окр. Свищ. околия: Д-ръ Черневъ. (Приема се).

Севлиевский окр. Севлиев. избир. околия: Христо Топузановъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окрѫгъ Габровска околия: Иванъ Златинъ. (Приема се).

Отъ Силистренский окрѫгъ: Аккадънларска околия: Османъ Бей. (Приема се).

Сѫщий окр. Силистренска околия: Илия Поповъ. (Приема се).

Отъ Софийский окр. Соф. околия: Илия Вълчевъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окрѫгъ Самоков. избират. околия:

Хр. Дюкмеджиевъ. (Приема се).

Отъ сѫщата околия: Никола Мановъ. (Приема се).

Отъ Трън. окржгъ Царибродска околия: Илия Лукановъ. (Приема се).

Отъ Търнов. окржгъ Горна-Орѣховска избир. околия: Г. Костантинъ Стояновъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окр. Еленска околия: Ю. Теодоровъ. (Приема се).

Отъ Шюмнен. окр. Преславска околия: Хараламби Ангеловъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окржгъ Ески-Джумайска околия: Самсяровъ. (Приема се).

Отъ сѫщий окржгъ Ново-Пазарска околия: Неджибъ Бей Челингировъ. (Приема се).

Отъ Ломский окр. Берковска околия: Каменъ Симеоновъ. (Приема се).

Предсѣд: моля г. Секретаря да прочете резултата на гласоподаването.

Секр. Ташикмановъ: (Чете.—Виждъ по горѣ).

Предсѣдат. Съ избирането на коммисията за провѣркитѣ дневния редъ се исчерпи. Споредъ 1-ий чл. на Вкгр. правилникъ редовнитѣ засѣдания всѣка недѣля сж три: въ понедѣлникъ, срѣда и петъкъ. Дѣто ще каже, че споредъ правилника трѣба да се съберемъ въ Понедѣлникъ. Ако има нѣкой отъ г-да депутатитѣ да предложи нѣщо за идущия дневенъ редъ: то да предложи, защото ако се съберемъ и нѣма нищо на дневенъ редъ, азъ не зная, какво ще правимъ.

Хр. Дюкмеджиевъ: Азъ мисля, че добрѣ ще бѫде да се избере коммиссия за отговора на тронната рѣчь. Утрѣ е праздникъ и днесъ ако посѣдимъ още единъ часъ, можемъ да изберемъ тази коммиссия.

Предсѣдат. За сега ли предлагате да се избере или да бѫде на дневенъ редъ? (Гласове: за дневенъ редъ). Има ли нѣкой друго нѣщо да предложи?

Кжичевъ: Азъ щѣхъ да кажа сѫщото, което каза г. Дюкмеджиевъ, т. е. да се избере коммиссия, която да отговори на тронната рѣчъ на **Негово Височество.**

Христю Симидовъ: На дневенъ редъ за въ Понедѣлникъ да се даде работа на коммисията за провѣркитѣ. (Гласове: сами ще си я вематъ).

Предсѣдатель: Има ли още нѣкой да предложи нѣщо на дневенъ редъ за въ понедѣлникъ.

Мирский: Г-да, тъзи сессия е извънредна, но невѣрвамъ пакъ че не ще се дадѫтъ прошения на името на Народното Събрание. Затова желателно би било и сега да има коммисия за прошения, и желателно би било тоже, въ идущото засѣдание да се раздаде напечатанъ Вкгрѣшний правилникъ на г-да представителитѣ, на всѣкой представитель по единъ екземпляръ.

Филип Симидовъ: Азъ мисля, че по добрѣ е да се опредѣли коммисия за тронната рѣчь сега, за да я приготви по-скоро, понеже утрѣ е праздникъ и коммисията да може вече да работи.

Еремия Гешовъ: Азъ мисля г-да, на основание на стария правилникъ не можемъ да засѣдаваме, всѣкий день, защото тамъ се говори, че презденъ трѣбва да се събираме; но понеже има много важна работа то да има всѣкой единъ день засѣдание, тъй щото трѣба коммисията за провѣркитѣ постоянно да работи, и да внася докладитѣ си за разискване въ Народното Събрание.

Никола Миловъ: Г-да, г-нъ Еремия Гешовъ излиза съ едно предложение, което не може да се поддържи, защото е рѣшено веднажъ, че старий правилникъ отъ второто Народно Събрание да се приеме и се прие. Слѣдователно всичкитѣ предложения, които сж противъ него, не може да бѫдѫтъ предложения. Освѣнъ това азъ поддържамъ, че на дневенъ редъ за въ понедѣлникъ да се тури предложението на г-на Дюкмеджиева.

Предсѣдатель: Имамъ честь да отговоря на г. Еремия Гешовъ, че споредъ втория членъ отъ сѫщий правилникъ числото на засѣданията може да се увеличава или умалява. Ако имаме работа, ще засѣдаваме всѣкой день, ако нѣмаме, ще засѣдаваме порѣдко.

Духовъ: Именно това искахъ да кажа: споредъ работата може всѣкой день да засѣдаваме.

Предсѣдатель: Засѣданието се затваря.

(Конецъ 12 часа и 30 минути).

Предсѣдатель: **С. Стамболовъ.**

Подпредсѣдатели: **Н. Сукнаровъ.** **Тр. Пановъ.**

Секретари: **А. Ташикмановъ.** **Н. Живковъ.**

Директоръ на Стенографическото бюро: **А. Безеншекъ.**